

La cultura en traspàs, però no tota

El Govern central ha ratificat la primera part dels traspassos de cultura aprovats el mes passat. Resta pendent la documentació de l'arxiu de Salamanca i un segon paquet, a aprovar al juliol, de traspassos.

Divendres de la setmana passada el consell de ministres ratificava un paquet de traspassos de l'estat a la Generalitat de Catalunya. Les dures declaracions del president Pujol, després de la reunió del consell executiu del 30 de maig, han fet forat. El president, amb cara geniüda, engegava un reguitzell d'acusacions a l'executiu de Felipe González. Deia que el Govern central havia tingut por d'aprovar uns modestos traspassos dos dies abans de les eleccions; que la causa no era per raons tècniques com el Govern havia justificat, perquè el mateix consell de ministres havia aprovat transferències a les comunitats de Castella i Lleó i Astúries. I sentenciava: "Si no donen els traspassos perquè tenen por de la reacció del PP, de les crítiques de l'Abc o perquè Rodríguez Ibarra o l'alcalde de Salamanca s'hi oposen, que ho diguin. Potser ho entendre i sabré a què atènim-me".

Aquests modestos traspassos incloïen un paquet de transferències relatives a l'àrea de Cultura que la comissió mixta de traspassos Estat-Generalitat havia aprovat el 10 de maig. El govern només les havia de ratificar. Els tècnics, tant de la Conselleria com del Ministeri de Cultura, estaven tan segurs que el document seria signat, que l'expedient portava data de l'1 de juny per a entrar en vigor. No fou així. Ha calgut esperar una setmana més. Fins aquest últim divendres, 2 de juny, el consell de ministres no ha ratificat el traspassos.

El paquet transferit inclou la titularitat de divuit monuments, que la Generalitat fins ara només gestionava; la titularitat de l'arxiu de Cervera, que conté una part de la documentació perifèrica de l'estat; i el Registre de la Propietat Intel·lectual (vegeu quadre).

Antecedents. Les negociacions van començar a final de gener. La situació semblava més favorable que mai. El suport de CiU al govern havia de tenir contrapartides. La Generalitat presentava una llista de peticions per forçar el "tomb autonòmic". En matèria de cultura va optar per reclamar punts concrets, que feia anys que estaven aparcats. Els gran temes mai no es

Traspassos aprovats

Maig 95

- **Arxiu de Cervera**
- **Registre de la propietat intel·lectual**

- **Monuments:**

- Capella de Santa Àgata. Barcelona
- Saló del Tinell. Barcelona
- Edifici del Museu Frederic Marés. Barcelona
- Casa Balmes. Vic
- Antiga Seu de Lleida (Catedral vella, claustre i edificis adjacents). Lleida
- Balma de la Roca dels Moros (abric rupestre). El Cogul
- Jaciment arqueològic del Molí d'Espigol. Tornabous
- Castell de Calonge. Calonge
- Monestir de Sant Pere de Rodes. Port de la Selva
- Abadia de Vilabertran. Vilabertran
- Teatre romà (una part). Tarragona
- Monestir de Santes Creus. Aiguamúrcia
- For romà. Tarragona
- Mausoleu romà de Centelles. Constantí
- Arc de Berà. Roda de Berà
- Jaciment arqueològic dels Munts. Altafulla
- Torre dels Escipions. Tamarit
- Finques adossades a la muralla de Montblanc. Montblanc

Traspassos pendents

Juliol 95

- **Museu arqueològic de Tarragona**

- **ISBN**

- **Patrimoni bibliogràfic**

- **Fons cinematogràfic Laia Films**

- **Monuments:**

- Palau de Recasens. Barcelona
- Castell de la Pobla de Claramunt. Pobla de Claramunt
- Torre de la Manresana. Prats de Rei
- Monestir de Sant Cugat. Sant Cugat
- Castell de la Granada. La Granada
- Església de Sant Vicenç. Cardona
- Monestir de Poblet. Vimbodí

ORIOU MARTÍ

van plantejar. Perquè el conseller de Cultura, Joan Guitart, reconeix que les reivindicacions van molt més enllà: "Des dels primers anys 80, i considerant que tenim competències exclusives en Cultura, les converses amb els successius ministres sempre s'havien establert a partir d'aquestes reivindicacions: les transferències, la situació del pressupost i les subvencions".

Joan Guitart, en un to moderat i conciliador, ben diferent del que aquests darrers dies gasta el president Pujol, recorda les dificultats viscudes tots aquests anys a l'hora de negociar amb Madrid: "Per part de l'estat no hi ha hagut mai negatives absolutes a negociar. El que hi ha hagut sempre són dificultats derivades de cada moment, de cada situació i de cada equip ministerial. Per exemple, les converses amb el senyor Solé Tura van ser molt més difícils que no pas amb el senyor Semprún. El senyor Semprún estava decidit a arribar a un acord amb la Generalitat. Per ell les transferències eren possibles i volia compensar la injustícia històrica d'un pressupost mal distribuït. En canvi, amb el senyor Solé Tura aquesta situació no es va donar i les dificultats i els problemes ens van anar barrant l'acord. Amb l'actual equip ministerial de la senyora Alborch també hi ha dificultats, però hem pogut arribar a acords concrets. Hi ha una voluntat política clara del Govern espanyol. Fins avui aquesta política tan decidida no s'havia donat".

Alborch diu que sí, però no. Alborch fa un primer gest molt esperançador, quan pren la decisió ministerial de tornar la documentació de la Generalitat republicana dipositada a l'arxiu de Salamanca. Era una de les primeres peticions de la llista, una petició simbòlica i determinant, que donava fe de la bona predisposició de l'estat a l'hora de negociar. No era una qüestió a discutir per la comissió mixta de traspassos, sinó una decisió de la ministra ratificada pel govern. L'acció decidida de Carme Alborch va causar gran satisfacció a la Generalitat. Tanmateix, l'aldarull que han mogut els salamanquins i alguns sectors espanyols (tan sabuts que no cal repetir) féu vacil·lar la ministra. I la proximitat de les eleccions féu la resta. Resultat: el retorn de la documentació s'ha ajornat fins a després dels comicis, i avui encara no hi ha data fixada.

Joan Guitart no té cap dubte sobre el retorn i, conciliador, aposta per fer pedagogia: "La ministra ha manifestat reiteradament que la documentació s'ha de restituir. El que passa és que hi ha hagut una reacció molt viva de moltes persones i institucions a Salamanca, atribuïble sens dubte a mala informació. A més, vivim un moment polític determinat i em penso que això també hi ha influït. L'afar de Salamanca resta pendent de resoldre de l'un moment a l'altre, perquè l'estat ja ho ha decidit. Ara bé, si hem d'iniciar vies de diàleg i d'explicacions, doncs ho farem". Anar amb pedagogies a l'alcalde de Salamanca? "Suposo que sem-

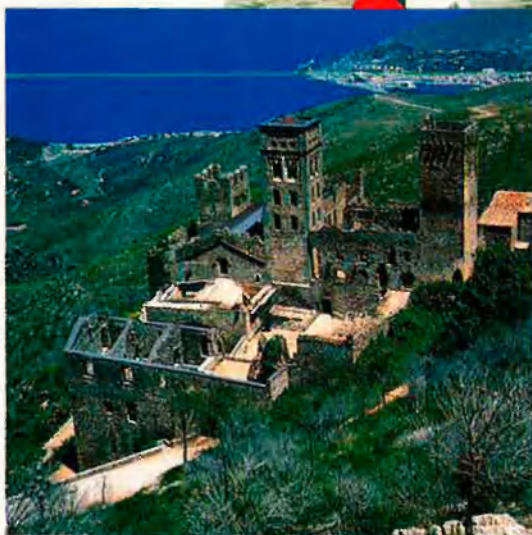
pre s'ha de fer pedagogia sobre les coses, sobretot les que provoquen sentiments d'indignació i de frustració. Em fa l'efecte que val la pena de no regatejar aquesta mena d'esforços".

De les declaracions de Guitart es desprèn una confiança i una prudència que la realitat d'un procés que ha durat quatre mesos i que ha estat ple d'incidents no abona. El detonant va ser l'afer de Salamanca. Arran d'aquesta reacció el ministeri va fer un seguit de passos enrere en traspassos susceptibles de ser conflictius (la por que deia el president Pujol), que van arribar a crispar Macià Alavedra, cap visible de la Generalitat en la comissió

mixta de traspassos. Alavedra va ser a punt de suspendre la reunió del dia 10 de maig —que aprovà el primer paquet de transferències— per una trucada de Carme Alborch demanant-li que retirés els traspassos relatius a la titularitat dels monuments. La ministrassa volia evitar un nou motiu de polèmica, similar a la de Salamanca, si bé, assegurava a Alavedra que no s'havia de preocupar, que ja ho negociarien més endavant. Va caler la mitjanceria del vice-president, Nacís Serra, per a desbloquejar la situació. Finalment la reunió es va fer i els traspassos es van signar, si bé restaren pendents els de la titularitat del monestir de Poblet (al Patronat hi ha representades més d'una comunitat autònoma) i el Museu Arqueològic de Tarragona, perquè Alborch té previst de traspassar aquesta mena de museus "nacionals" a les comunitats corresponents, per més que la Generalitat considera que, tractant-se d'un museu que conté el patrimoni de l'antiga Tàrraco, ja transferit, no té cap sentit que la propietat continuï essent estatal.

Un altre conflicte desencadenat arran dels traspassos ha tingut per protagonistes la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona. Entre els divuit monuments traspassats en aquest primer paquet hi ha el Saló del Tinell, la Capella de Santa Àgata i el Museu Marés, integrats en l'antic Palau Reial Major de Barcelona. Aquest patrimoni, que consta en l'expedient com a no immatriculat, és reclamat per l'Ajuntament de Barcelona. Diu que aquests edificis no es poden traspassar a la Generalitat perquè són propietat de l'Ajuntament i assegura que els va comprar a les clarisses l'any 1941.

Després dels entrebancs i les discrepàncies,

Dalt, el Monestir de Poblet. El canvi de titularitat d'aquest monument queda pendent pel mes de juliol. Baix, el Monestir de Sant Pere de Roda, que ja és propietat de la Generalitat de Catalunya.

encara no resoltes, la primera part dels traspassos de Cultura han estat aprovats. Pel juliol hi ha previst de signar un segon paquet de traspassos que inclou el Museu Arqueològic de Tarragona; la titularitat d'un altre grup de monuments, entre ells el monestir de Poblet; les transferències del patrimoni bibliogràfic,

que comprèn el fons de les biblioteques provincials de Lleida, Tarragona, Girona i de la Universitat de Barcelona; l'ISBN; i el fons cinematogràfic de Laia Films, produïts per la Generalitat republicana, actualment a la Filmoteca Nacional de Madrid (vegeu quadre).

Més enllà dels traspassos. Però més enllà d'aquests traspassos puntuals, resten pendents les grans qüestions esmentades. Segons Guitart, "Qüestions com l'equilibri del pressupost i la territorialització de les subvencions (per a eliminar l'actuació externa del ministeri, que ja reconeix l'articulat de la llei pressupostària), es mereixen una conversa permanent. I és que avui ens trobem en una situació d'ambigüitat dels pressupostos públics. D'alguna manera se superposen uns i altres, i hi ha criteris coincidents, però també de diferents. Són ells qui mantenen les estructures de l'estat (bé, nosaltres pensem que no hi hauria d'haver Ministeri de Cultura, però...). Per tant, si s'especificuessin les coses, llavors nosaltres podríem entrar en una veritable discussió política. Fins ara aquesta clarificació no hi ha estat. Més, ara el ministeri vol fer un programa d'inversions a tot l'estat per deu anys. Això no pot ser".

L'equilibri pressupostari, la territorialització de les subvencions, la supressió del Ministeri de Cultura... Hi ha cap indicati que faci pensar que aquestes demandes són negociables pel govern central? Guitart respon: "Per mi són demandes plenes de racionalitat. Si no existís el Ministeri de Cultura els pressupostos serien ben distribuïts i la territorialització de les subvencions ni es plantejaria".

Per tant, les negociacions seran llargues i continuades. Altrament, potser es recordarà una de les frases que el president Pujol ha manifestat aquests dies: "El problema està a saber si el govern central té capacitat i voluntat de governar, si podem discutir o simplement pensa guanyar temps donant-nos un *chupa-chups* de tant en tant per entretenir-nos". **Montserrat Serra**